

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою «Облік і аудит»
(назва освітньої програми)

на тему: «Особливості обліку та контролю витрат операційної діяльності
(на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси»)»
(назва теми)

Виконавець:

студентка ФМОІТ

Ільницька Маргарита Валеріївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

кандидатка економічних наук, доцентка
(науковий ступінь, вчене звання)

Сиротенко Наталія Анатоліївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Величина витрат є важливим показником для будь-якого підприємства. Операційна діяльність, для більшості господарюючих суб'єктів, закладає основу успішного існування бізнесу. Облік та контроль операційних витрат впливає на результати будь-якої господарської діяльності, так як кожен суб'єкт господарювання здійснює свою діяльність в умовах обмежених ресурсів, які необхідно ефективно використовувати для досягнення бажаного результату. Зважаючи на це, щоденний налагоджений облік стану витрат та контролю за їх змінами, із вжиттям відповідних заходів, є актуальним.

Ведення обліку та здійснення контролю витрат операційної діяльності дають змогу підвищити ефективність, вдосконалити господарські процеси, оптимізація витрати, що в свою чергу призведе до збільшення прибутку підприємства. Крім того належний контроль витрат допоможе запобігти виникненню помилок та фінансових злочинів.

Проблематика ведення обліку та контролю операційних витрат згадувалася у наукових роботах таких авторів як В. А. Дерій, В. Д. Кубік та Т. С. Шаровська, О. О. Любар та М. В. Григоращ, О. В. Родіна, В. В. Сопко та О. М. Ромашко, М. І. Чередниченко, О. І. Юдіна та Т. С. Яровенко.

У даній кваліфікаційній роботі буде розглянуто облік та контроль операційних витрат на прикладі Комунального підприємства «Теплопостачання міста Одеси».

Комунальні підприємства є важливою складовою економіки країни, оскільки вони забезпечують надання послуг, необхідних для забезпечення комфортних умов життєдіяльності населення та ефективного розвитку різноманітних галузей економіки. Такі підприємства зазвичай відповідають за надання різних видів послуг, таких як водопостачання та водовідведення, електропостачання, теплопостачання, збір та переробку відходів, благоустрій територій тощо.

Крім усього вище зазначеного, комунальні підприємства є важливими роботодавцями. Веденням своєї діяльності вони забезпечують робочими місцями населення конкретної місцевості, що сприяє економічному розвитку країни. Наряду з цим перед такими підприємствами поставлені певні завдання – надання якісних та доступних послуг населенню, що досягається через ефективне управління ресурсами та оптимізацію витрат.

Налагоджена система обліку та контролю витрат операційної діяльності являє собою важливий інструмент в здійсненні господарської діяльності та забезпеченні її прибутковості. Крім цього, вона може підвищити довіру до підприємства з боку інвесторів, банків та інших зацікавлених сторін. На рівні комунальних підприємств це проявляється у вигляді розвитку місцевої економіки та добробуту населення.

У сучасному світі, де усе постійно змінюється, підприємствам необхідно мати чітке розуміння свого поточного стану та бути готовими до будь-яких викликів, які можуть виникнути. Для цього необхідно забезпечити дієвий облік та контроль витрат, щоб мати змогу ефективно використовувати свої ресурси та залишатися конкурентоспроможними за будь-яких умов, що актуалізує обраний напрям вивчення.

Мета дослідження. Метою даного дослідження є розгляд теоретичних основ обліку та контролю витрат операційної діяльності; основних проблем щодо організації обліку та контролю операційних витрат та надання рекомендацій щодо їх вирішення, з метою удосконалення господарських процесів у КП «Теплопостачання міста Одеси».

Завдання дослідження:

- Визначення сутності та класифікації операційних витрат, розглянуто законодавчі вимоги щодо обліку операційних витрат.
- Розгляд особливостей організації обліку та контролю за операційними витратами, виділення основних проблем.
- Дослідження особливості організації обліку та контролю господарської діяльності у КП «Теплопостачання міста Одеси» в розрізі операційних витрат.
- Виявлення проблем обліку та контролю операційних витрат у КП «Теплопостачання міста Одеси» та надання рекомендацій щодо можливих шляхів їх усунення.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є процес обліку та контролю за операційними витратами.

Предмет дослідження Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади обліку та контролю операційних витрат на досліджуваному підприємстві.

Методи дослідження. Під час виконання кваліфікаційної роботи було застосовано такі методи дослідження як: аналіз і синтез інформації щодо теоретичних аспектів ведення, організації та контролю операційних витрат, економічний аналіз був необхідним для визначення поточного стану підприємства, дедуктивний та індуктивний методи були застосовані під час виявлення причин виникнення проблем організації обліку і контролю витрат від операційної діяльності та шляхів їх усунення, аналіз для опрацювання наукової літератури на тему кваліфікаційної роботи.

Інформаційна база дослідження. Для досягнення мети написання кваліфікаційної роботи було розглянуто: Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів, матеріали наукових конференцій, збірників наукових робіт та інших періодичних видань, електронні ресурси, первинні документи й облікові реєстри, фінансову звітність КП «Теплопостачання міста Одеси».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота студента складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (37 найменувань) та 11-ти додатків. Загальний обсяг роботи становить 67 сторінок. Основний зміст викладено на 60 сторінках. Робота містить 11 таблиць, 5 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні аспекти ведення обліку, організації та контролю операційних витрат»** розглянуто сутність, класифікацію, особливості обліку і контролю витрат операційної діяльності, а також виділено основні проблеми щодо організації обліку та контролю операційних витрат.

У другому розділі **«Облік та контроль витрат операційної діяльності на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси»** представлено загальну

характеристику КП «Теплопостачання міста Одеси» та його основної діяльності, описано особливості обліку та документального оформлення операційних витрат, досліджено контроль операційних витрат.

У третьому розділі *«Напрями удосконалення ведення обліку, контролю та аналізу витрат від операційної діяльності підприємства»* окреслено шляхи та надано рекомендації щодо вдосконалення обліку, контролю та аналізу операційних витрат підприємства.

ВИСНОВКИ

Розвиток та вдосконалення є важливими аспектами для забезпечення ефективного та безперебійного функціонування підприємств у сучасному світі. Підприємства постійно мають дбати про збільшення ефективності своєї економічної діяльності, шляхом оптимізації господарських процесів, шляхом своєчасного контролю та аналізу витрат від операційної діяльності.

Згідно з результатами проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. У ході визначення сутності операційних витрат було встановлено, що операційні витрати – це сума витрат, які здійснюються під час операційної діяльності підприємства. Такі витрати поділяються на ті, що входять до собівартості виробленої продукції або наданих послуг та витрати, які туди не включаються. Операційні витрати поділяють на собівартість виробленої продукції або наданих послуг, загальновиробничі витрати, адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати, а згідно з класифікацією за елементами на: матеріальні витрати, витрати оплати праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація та інші операційні витрати. Задля підвищення ефективності функціонування підприємству слід вести контроль за операційними витратами, їх доцільністю і темпами зростання.

2. Проблемним питанням операційних витрат є правильна організація контролю за ефективністю використання ресурсів підприємства та за сумами таких витрат з метою недопущення недоцільних перевитрат. НП(С)БО 16 не має чіткого визначення щодо загального поняття операційних витрат, але слід дотримуватися визначеній у цьому законодавчому документі класифікації щодо розподілу статей витрат. Таким чином кожне підприємство має самостійно правильно визначити класифікаційний розподіл своїх операційних витрат, щоб забезпечити повноту та детальність облікової інформації.

3. Суб'єктом дослідження кваліфікаційної роботи було обрано Комунальне підприємство «Теплопостачання міста Одеси». Під час розгляду загальної інформації про досліджуване підприємство було виявлено, що його основним видом діяльності є надання послуг з теплопостачання населенню. Підприємство знаходиться у державній власності та має статус юридичної особи. Воно знаходиться на загальній системі оподаткування, є платником податку на прибуток загальною ставкою 18 %, податку на додану вартість, єдиного соціального внеску, податку на доходи фізичних осіб та військового збору. Загальна чисельність працівників складає приблизно 2361 особу. Бухгалтерія підприємства складається з головного бухгалтера, його заступника та трьох секторів на чолі з начальниками секторів. Облік на підприємстві децентралізований та має достатній рівень автоматизації. Господарські операції обліковуються у програмі «ІТ-підприємство», а

податкові накладні та фінансова звітність складаються і подаються через програму «М.Е.Дос». Крім цього служба теплосбуту використовує спеціалізований комплекс «БІАС».

Розглянувши документальне оформлення операційних витрат та особливості обліку КП «ТМО», можна зробити висновок, що бухгалтерський облік є повністю автоматизованим та здійснюється в обліковій програмі. У програмі збираються та містяться всі облікові дані, внесені на підставі первинних документів, та формуються усі необхідні звіти на підставі даних синтетичного та аналітичного обліку. У КП «ТМО» не має витрат пов'язаних зі збутом (рахунок 93). Для обліку операційних витрат зазвичай використовуються бухгалтерські рахунки: 90 «Собівартість реалізації», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 94 «Інші витрати операційної діяльності».

При дослідженні заходів контролю операційних витрат, було визначено, що на підприємстві є важливим як внутрішній контроль з боку керівництва, так і зовнішній з боку сторонніх організацій, здійснюючих перевірку фактичного стану підприємства. Наразі у більшості комунальних підприємств існує лише внутрішній контроль з боку керівництва та відсутні або не дієві наглядові ради, необхідність формування яких прописано у Господарському кодексі України. Це призводить до того, що на підприємстві не має чіткої контролюючої структури та відповідальних людей за дотриманням розподілу ресурсів та здійсненням витрат.

У кваліфікаційній роботі було досліджено практичні основи контролю за витратами від операційної діяльності КП «Теплопостачання міста Одеси». За результатами дослідження було виявлено, що на підприємстві не має служби контролю, внутрішній контроль здійснюється лише керівництвом.

4. Для вдосконалення обліку операційних витрат підприємства було запропоновано: переглянути класифікацію операційних витрат, визначити достатність існуючих субрахунків у бухгалтерських рахунків для більш детального обліку витрат господарської діяльності, перевірити стан документування витрат, налагодити належну систему заходів контролю за обліком витрат, забезпечити систематичне проведення аналізу та ведення звітності за даними результатів аналізу, слідкувати за змінами законодавчих вимог.

З метою вдосконалення контролю за господарськими операціями, пов'язаними з витратами від операційної діяльності, підприємству було запропоновано: встановити контроль за своєчасністю повнотою документування операційних витрат, прописати процедури проведення контрольних заходів, передбачити заходи контролю за ефективністю використання ресурсів та доцільністю витрат, відновити діяльність наглядової ради.

В процесі проведення аналізу загального стану підприємства, головною метою було оцінити його реальний стан на основі показників річної фінансової звітності. При визначенні фінансового стану підприємства, аналіз типу фінансової стійкості підприємства показав, що як у попередньому так і у звітному році підприємство має нестійкий фінансовий стан. Така ситуація на підприємстві складається в наслідок того, що підприємство не має власних оборотних коштів та довгострокових джерел для покриття запасів, і воно покриває їх нестачу за рахунок короткострокових кредитів та позик. Для покращення фінансового стану підприємству слід

збільшувати власні оборотні кошти для своєчасного покриття короткострокових зобов'язань та підвищення загальної платоспроможності.

Під час проведення аналізу операційних витрат, було виявлено наявність перевитрат, що призводять до збільшення собівартості наданих послуг та зменшення прибутку від їх реалізації. Підприємству слід переглянути склад й доцільність наявних витрат та за можливості зменшити їх суму, шляхом виключення зайвих або оптимізації процесу реалізації. Згідно з даними економічного аналізу, темпи зростання операційних витрат перевищують темпи зростання чистого доходу, що призводить до отримання збитку від операційної діяльності.

Спроба врахувати вищезазначені рекомендації може допомогти в оптимізації господарської діяльності КП «Теплопостачання міста Одеси». Так, підприємство, яке постійно розвивається й удосконалюється, має змогу залучати нових споживачів, партнерів та інвесторів, що дозволяє розширювати свою діяльність.

АНОТАЦІЯ

Ільницька М. В. «Особливості обліку та контролю витрат операційної діяльності (на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси»)».

Кваліфікаційна на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік і аудит». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2023.

У роботі розглянуто основні аспекти обліку та контролю витрат операційної діяльності.

Проаналізовано законодавчо-встановлені вимоги щодо обліку та контролю витрат операційної діяльності, наукові роботи різних авторів щодо особливостей обліку операційних витрат та проблемних аспектів їх контролю, крім цього вивчено практичний досвід КП «Теплопостачання міста Одеси» у сфері обліку та контролю.

Запропоновано рекомендації щодо вдосконалення обліку, впровадження системи контролю за операційними витратами, передбачити заходи контролю за ефективністю використання ресурсів та доцільністю витрат, забезпечити систематичне проведення аналізу та ведення звітності за даними результатів аналізу, відновити діяльність наглядової ради.

Ключові слова: операційні витрати, облік, контроль, аналіз.

ANNOTATION

Іlnitska M. «Features of accounting and control of operating expenses (based on the example of ME «Heat supply of the city of Odesa»)».

Qualifying work for a bachelor's degree in specialty 071 «Accounting and Taxation» under the educational program «Accounting and auditing». – Odesa National Economic University. – Odessa, 2023.

The work considers main theoretical aspects of accounting and control of operating expenses.

The legislative requirements for accounting and control of costs of operational activity, scientific works of various authors on accounting of operational costs and problematic aspects of their control were studied; in addition, the practical experience of

the utility «Heat Supply of the City of Odesa» in this area of accounting and control was analyzed.

Recommendations have been made regarding the implementation of the operating cost control system, provision of measures to control the efficiency of resource use and cost effectiveness, provision of systematic analysis and reporting on the results of the analysis, restoration of the supervisory board.

Key words: operating expenses, accounting, control, analysis.